

Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΜΕΤΑΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (του Γιώργου Κολέμπα)

Τα τελευταία χρόνια της κρίσης του παγκοσμιοποιημένου μοντέλου ανάπτυξης, προσπαθούν να δώσουν απαντήσεις εκτός από τα καθεστωτικά κόμματα της παγκόσμιας Χριστιανοδημοκρατίας-Σοσιαλδημοκρατίας, και τα κεντροαριστερά-αριστερά κόμματα (όπου υπάρχουν), καθώς και τα

πράσινα περιβαλλοντικά κόμματα. Παρέμβαση επίσης κάνει και το παγκόσμιο κίνημα των "απο κάτω", προσπαθώντας να διαμορφώσει μια εναλλακτική πρόταση για το ξεπέραςμα του καπιταλισμού και της κρίσης του μέσα από την απομυθοποίηση της "ιδεολογίας της ανάπτυξης" και τη στροφή σε κοινωνίες "αποανάπτυξης. Το παρακάτω κείμενο είναι συνέχεια του προηγούμενου: «οι σημερινές απαντήσεις στα πλαίσια του καπιταλισμού».

Το αν η μεσαία τάξη θα συναινεί για μεγάλο ακόμα διάστημα στον καπιταλισμό, ή θα αντιληφθεί σύντομα ότι δεν υπάρχει ελπίδα να περάσει στους «από πάνω», παρά μάλλον στους «από κάτω», θα εξαρτηθεί από το πόσο γρήγορα θα διαμορφωθεί η εναλλακτική πρόταση προς τον καπιταλισμό. Το πόσο ελκυστική θα είναι αυτή η πρόταση για μια μετακαπιταλιστική κοινωνία. Δεν αρκεί μόνο να γίνει καθαρό στις μεσαίες τάξεις ότι είναι ουτοπία η γενίκευση του μοντέλου της ανάπτυξης. Θα χρειασθεί η σκιαγράφηση και της ρεαλιστικής εναλλακτικής δυνατότητας, για να αποφασίσουν-πριν χρεοκοπήσει η «Α.Ε. Γη»- να πουν στοπ στη μέχρι τώρα πορεία. Και θα είναι αποφασιστικό για το τι θα κάνει η πολυπληθής μεσαία τάξη στις αναπτυγμένες χώρες, γιατί

το κυρίαρχο μοντέλο εξουσίας σε αυτές, στηριζόταν μέχρι τώρα στη συναίνεσή της. Αυτή έβγαζε μέχρι τώρα εδώ τις κυβερνήσεις, αποδεχόμενη το κοινοβουλευτικό παιχνίδι εξουσίας. Αν δεν πει αντίο στον καπιταλισμό αυτή η τάξη μαζί με τους υπόλοιπους «από κάτω», τότε θα ζήσουμε όλοι μαζί τη δυστοπία ενός τελευταίου μοντέλου κυριαρχίας του καπιταλισμού, που θα επιβληθεί με τη μορφή τεχνοφασιστικού καθεστώτος και θα μας οδηγήσει στα σίγουρα στο τέλος του ταξιδιού της ανθρώπινης ιστορίας.

Είναι λοιπόν επείγον-όσο ποτέ άλλοτε-ένα εναλλακτικό προς τον καπιταλισμό κοινωνικό κίνημα να σκιαγραφήσει ένα ρεαλιστικό εναλλακτικό **πρόγραμμα μετάβασης** σε μετακαπιταλιστική κοινωνία.[1] Από τώρα μπορούμε μόνο να περιγράψουμε καλά το πώς **δεν θα είναι** καθώς και κάποια **γενικά χαρακτηριστικά** της. Τα πιο βασικά από τα χαρακτηριστικά της: α) η **άμεση δημοκρατία**(ή δημοκρατία με την κυριολεκτική της έννοια, χωρίς κάποιο επίθετο) όσον αφορά στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές πρακτικές της καθώς και στον τρόπο διακυβέρνησης. β) το μικρότερο δυνατό **οικολογικό αποτύπωμα**. [2]

Δεν θα χρειασθεί να δημιουργήσουμε «πολλές Ελλάδες», δηλαδή χώρες των οποίων οι οικονομίες να συρρικνώνονται με τη διαδικασία του σοκ, αλλά μια ήπια μετάβαση προς μια οικονομία και κοινωνία της «αποανάπτυξης-τοπικοποίησης». Η κρίση, με την απομυθοποίηση και την ιδεολογική κατάρρευση του καπιταλισμού που φέρνει μαζί της, αλλά και τη προώθηση της «φτωχοποίησης» των μεσαίων τάξεων, μπορεί να θέσει σε κίνηση σημαντικές μειοψηφίες-αν όχι πλειοψηφίες- πολιτών παντού (στην αρχή στους «αδύνατους κρίκους» της Ν. Ευρώπης). Αυτές, δημιουργώντας από τώρα -σε μικρογραφία έστω-τους θεσμούς αυτής της κοινωνίας, θα θέσουν τις βάσεις για αυτή την μετάβαση, ξεπερνώντας «στη στροφή» τον ίδιο τον καπιταλισμό (μένει βέβαια ανοιχτό το ζήτημα της πιθανής βίας από τη μεριά του, όταν θα τον «προσπερνάμε»).

Ειδικά για την Ελλάδα, του συγκυριακά πιο «αδύναμου κρίκου» του καπιταλισμού στην Ευρώπη και του «ναυαγού της ανάπτυξης»,

θα είναι πιο εύκολη αυτή η μετάβαση. Υπάρχει βέβαια ο κίνδυνος να κατηγορηθεί αυτή η πρόταση μετάβασης ότι με τη ρητορική του «λιγότερου», προτείνει την «πτώχευση της κοινωνίας». Ότι θέλει να «χρυσώσει το χάπι» για τους «νεόπτωχους» για να υπάρξει από τη μεριά τους συναίνεση. Να μετατρέψει τον σημερινό καταναγκασμό τους σε δική τους επιλογή. Αλλά αυτή η κατηγορία θα μπορεί να βρει ερείσματα στην κοινωνία μόνο, αν δεν διακηρυχθεί ρητά και αν δεν επιδιωχθεί πρακτικά, το ξεπέραςμα των καπιταλιστικών σχέσεων σε όλα τα επίπεδα. Και δεν προετοιμασθεί ταυτόχρονα για κοινωνικές συγκρούσεις και ανταγωνισμούς.

Το πρώτο βήμα που είναι απαραίτητο να γίνει, ώστε αυτή η μετάβαση να είναι εθελοντική και να μη επιβληθεί από ένα τεχνοφασιστικό-σε εξέλιξη- σύστημα, είναι η «αποαποικιοποίηση» της κοινωνικής συνείδησης από την ιδεολογία της ανάπτυξης. Να αναπτυχθεί ένας «αποαναπτυξιακός» τρόπος σκέψης που θα προωθήσει τη μείωση πάντα της μη οικολογικής κατανάλωσης και την οργάνωση του «λιγότερου» με **κοινωνικά αποδεκτό τρόπο**. Διότι μόνο αν τουλάχιστον οι αναπτυγμένες χώρες δαπανούν λιγότερο, θα μπορούσε να εξασφαλισθεί η συνέχιση της ζωής των επόμενων γενιών.

Συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει: οι άνθρωποι στις πλούσιες χώρες-όπου συγκριτικά ανήκει και η δική μας- να αγοράζουν λιγότερα νέα πράγματα και να προτιμούν να χρησιμοποιούν τα παλιά για περισσότερο χρόνο, επισκευάζοντάς τα, μάλιστα θα ήταν καλύτερα αν το έκαναν και μόνοι τους. Με σφυρί και κατσαβίδι μπορούμε ευκολότερα να περάσουμε στο μέλλον και να αντιληφθούμε ότι το λιγότερο μπορεί να είναι καλύτερο. Ιδίως αν ταυτόχρονα κάνουμε ανακατανομή πόρων και εξουσίας καθώς και οικολογικοποίηση του καταναλωτικού μοντέλου.

Αυτό θα είναι δυνατόν να επιτευχθεί μόνο αν δημιουργηθεί ένα κίνημα των «από κάτω» της ελληνικής κοινωνίας, που θα αποφασίσει ότι «δεν θέλουμε να μας σώσουν οι αναπτυξιολάγνοι δανειστές, τραπεζίτες, επενδυτές κ.λπ, με το πολιτικό προσωπικό τους. Δεν τους χρωστάμε, δεν τους πουλάμε, δεν τους

πληρώνουμε! Έπαιξαν στο καζίνο τους και έχασαν!».

Θα σωθούμε μόνοι μας! Θα ζήσουμε καλύτερα με λιγότερα, παράγοντάς τα με τις δυνάμεις μας και τους δικούς μας πόρους, στηριζόμενοι περισσότερο στα συλλογικά αγαθά, με καλύτερη ποιότητα και δίκαιες ανταλλαγές. Αρκεί να είναι επιλογή μας ο αντικαταναλωτισμός, η κοινωνική αλληλεγγύη, η ισοκατανομή και η κοινωνική και περιβαλλοντική μέριμνα. Τότε δεν θα χρειασθούμε τα λεφτά τους και τις «δόσεις» τους και δεν θα μας επιβάλουν οι «σωτήρες» την «φτωχοποίησή» μας. Γιατί θα επιλέξουμε-όχι ηττημένοι-τη μελλοντική μας ευζωία, μέσα από την **εγκράτεια στην ατομική κατανάλωση** και τη στήριξη στην **αφθονία των συλλογικών αγαθών**.

Το πλαίσιο της μετάβασης:

i. Υπάρχει ένα κίνημα **“εξόδου”** τα τελευταία 20 χρόνια, σε παγκόσμιο επίπεδο: στην Αυστραλία π.χ. το 20-30% του πληθυσμού παρατά ό,τι έκανε μέχρι εκείνη τη στιγμή για χάρη μιας καλύτερης ποιότητας ζωής, έξω από το κυρίαρχο σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης.

ii. Υπάρχει ένα κίνημα που δημιουργεί στη δύση-βορά δομές **κοινωνικής-αλληλέγγυας οικονομίας**, η οποία διέπεται όχι από τον ανταγωνισμό, αλλά από τις αρχές της αμοιβαιότητας, συνεργατικότητας και εμπιστοσύνης.

iii. Υπάρχει το Κίνημα ενάντια στη **“νεοφιλελεύθερη”** παγκοσμιοποίηση, που σήμερα στρέφεται ενάντια στην αλλαγή του κλίματος (**“Να αλλάξουμε το σύστημα και όχι το κλίμα”**)

iv. Υπάρχει γενικότερα **απομυθοποίηση του “τουρμποκαπιταλισμού”**, που στη σημερινή κρίση μετατρέπεται σε έντονη αμφισβήτησή του. Από παγκόσμια δημοσκόπηση του BBC(2009): μόλις 11% θεωρεί ότι ο παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός λειτουργεί σωστά, ενώ διπλάσιο ποσοστό(23%) πιστεύει ότι είναι αδύνατη η βελτίωσή του και ότι είναι απαραίτητο ένα νέο κοινωνικοοικονομικό μοντέλο, πράγμα που αποτελεί σημαντική βάση (κρίσιμος αριθμός) για τη προσπάθεια δημιουργίας του.

Η στρατηγική της τοπικοποίησης:

Από τον κύκλο του άνθρακα βλέπουμε ότι όχι μόνο θα πρέπει να σταματήσουμε να μεταφέρουμε άνθρακα από τη Λιθόσφαιρα στην Ατμόσφαιρα, όπου δημιουργείται η περίσσεια του διοξειδίου (άρα αποανάπτυξη στους περισσότερους σημερινούς τομείς), αλλά θα πρέπει να μεταφέρουμε αυτή τη περίσσεια, που δημιουργεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου, στο έδαφος μέσω της βλάστησης και των καλλιεργειών (φωτοσύνθεση: μετατρέπει το CO₂ της ατμόσφαιρας σε υδατάνθρακες).

Ανάπτυξη λοιπόν θα πρέπει να πετύχουμε στους εξής τομείς: άγρια βλάστηση-επιστροφή εκτάσεων στην άγρια φύση-αποκατάσταση ερημοποιημένων εκτάσεων μέσω αναβλάστησης-σωστή διαχείριση δασών-αποκατάσταση ελών και βιοτόπων (απορροφούν διπλάσιο CO₂ από τα δάση στα μεσαία πλάτη).

Αλλά το βασικότερο θα είναι η ανάπτυξη της **αγροτο-οικογεωργίας**: με αυτή, ενώ θα σταματούσαμε τις εκπομπές της μηχανοποιημένης χημικής γεωργίας (υπεύθυνες για το 1/3 του θερμοκηπίου), θα αποκατατούσαμε και πάλι στα καλλιεργούμενα εδάφη την οργανική ύλη. Έτσι μέχρι το 2050 θα μπορούσαμε να απορροφήσουμε τα 2/3 της σημερινής περίσσειας του CO₂ της ατμόσφαιρας, ενώ θα είχαμε και περισσότερα και ποιοτικά ανώτερα προϊόντα διατροφής.

Για να γίνει όμως αυτό δυνατό και να έχουμε σαν αποτέλεσμα ένα υγιέστερο πλανήτη με βελτίωση των εδαφών, του αέρα, των νερών, μια καλύτερη ποιοτικά ζωή και μια δικαιότερη κοινωνία θα πρέπει να στηριχθούμε στη **δυναμική των κοινοτήτων**, και ιδιαίτερα των αγροτικών, στους μικροαγρότες, μικροπαραγωγούς, στα τοπικά κοινοτικά-δημοτικά δίκτυα παραγωγής-διανομής-κατανάλωσης, στη μικρή ελεγχόμενη τοπική αγορά, σε αντιπαράθεση με τα μεγασυστήματα των εταιρειών και του κράτους. Θα χρειασθεί να δημιουργήσουμε την **αποκεντρωμένη-τοπικοποιημένη κοινωνία της ισοκατανομής**, με κύτταρο την αυτοδύναμη κοινότητα. Που θα στηρίζεται στην άμεση δημοκρατία και στον συνομοσπονδιακό κοινοτισμό (ομοσπονδίες δήμων-συνομοσπονδίες περιφερειών-ομοσπονδίες εθνών). Με τη στρατηγική της τοπικοποίησης μπορούμε να περάσουμε σε μια

μετακαπιταλιστική κοινωνία εφαρμόζοντας και θεσμοθετώντας την **άμεση δημοκρατία** και σαν μορφή αυτοδιακυβέρνησης.

---

[1] Την αποκαλούμε μετακαπιταλιστική γιατί η ακριβής μορφή της θα πρέπει να δημιουργηθεί από τα κάτω, από τους ίδιους τους «από κάτω».

[2] Ο όρος «οικολογικό αποτύπωμα» είναι ένας **δείκτης** και συνδέεται με το βαθμό-ρυθμό που οι άνθρωποι καταναλώνουν τους πόρους της Γης και εκφράζεται σε έκταση παραγωγικής γης, η οποία χρειάζεται για αυτό.

Πηγή: Τοπικοποίηση, topikoroisisi.eu